

Piemērojamais likums pārrobežu laulības šķiršanas un laulāto atšķiršanas lietās

Publicēts: 04.02.2020.

Eiropas Savienības mērogā privāttiesisku līgumu, kuri saistīti ar vairākām valstīm, interpretēšanai, tā seku vai izpildes noteikumu noskaidrošanai piemērojamo likumu nosaka [Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija regula \(EK\) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām](#) (turpmāk - Roma I).

Roma I piemēro civillietās un komercietās, kas ir autonomi jēdzieni un tulkojami saskaņā ar Roma I mērķi, sistēmu un Eiropas Savienības Tiesas praksi. Vienlaikus tās materiāltiesiskajā darbības jomā neietilpstošie jautājumi sīki uzskaitīti Roma I 1. pantā. Noteikts, ka uz nodokļu, muitas, administratīvām lietām, procesuāliem tiesvedības un atsevišķu saistību jautājumiem Roma I neattiecas.

Roma I respektē pušu autonomiju. Līguma slēdzēji var brīvi izvēlēties piemērojamus tiesību aktus. Tie var būt ne vien Eiropas Savienības dalībvalstu akti, bet arī trešo valstu likumi vai starptautiskas konvencijas, bet vienošanās par nevalstisku noteikumu piemērošanu Roma I neakceptē. Šeit jāņem vērā, ka pušu vienošanās par piemērojamo likumu uztverama kā atsevišķs līgums, kas attiecīgi vienmēr rada arī nepieciešamību pārliecināties par tā spēkā esamību.

Ja puses nav izdarījuša izvēli par piemērojamo likumu, to nosaka atkarībā no līguma veida. Roma I satur vairāku līgumu veidu katalogu, kurā katram līguma veidam ir sava kolīziju norma.

Piemērojamā likuma noteikšanā būtiska loma ir piesaistes faktoriem. Piesaistes faktori regulā noteikti atkarībā no līguma veida, piemēram, nekustamā īpašuma līgumiem kā piesaistes faktors ir nekustamā īpašuma atrašanās vieta, tāpēc šādiem līgumiem pamatā piemērojami tās valsts tiesību akti, kurā atrodas nekustamais īpašums. Tādējādi tiek panākts, ka kolīziju normas norāda uz to valstu tiesību aktiem, ar kuriem līgumam ir visciešākā saistība. Tajā pašā laikā nav izslēgta arī citas ciešāk saistītās valsts likuma piemērošanas iespēja.

Attiecībā uz līgumiem, kuros iesaistītas "vājākās puses" no vispārīgā regulējuma izdarītas atkāpes, paredzot šīm vājāko pušu interesēm labvēlīgāku regulējumu. Piemēram, patērētāju gadījumos piemērojams viņa patstāvīgās uzturēšanās vietas likums. Tomēr šeit būtiski ņemt vērā, ka patērētāja jēdziens ir autonom un Roma I neaizsargā "aktīvo" patērētāju, kas apzināti devies iepirkties citā dalībvalstī.

Roma I piemēro līgumiem, kas noslēgti 2009. gada 17. decembrī un pēc tam. Roma I aizstāj [1980. gada Romas Konvenciju par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām](#), tāpēc, ciktāl līgumsaistībām piemērojama Roma I, visas atsauces uz minēto konvenciju uzskatāmas par atsaucēm uz Roma I.

Roma I ir saistoša visām Eiropas Savienības dalībvalstīm, izņemot Dānijai. Attiecībās ar to joprojām piemērojama [1980. gada Romas Konvenciju par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām](#).

<https://www.tm.gov.lv/lv/piemerojamais-likums-parrobezu-laulibas-skirsanas-un-laulato-atskirsanas-lietas>